

رابطه بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی باانگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر

لیلا طالبی خانسری^۱

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

دوره ۲، شماره ۳، پیاپی ۵، پاییز ۹۹

تاریخ دریافت: ۹۹/۵/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۹/۹/۲۰

چکیده

مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی باانگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر انجام شد. روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل معلمان و دانش آموزان دختر و پسر مقطع ابتدایی مدارس شهر چابکسر بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و تصادفی خوشه‌ای ۸۰ معلم و ۲۰۰ دانش آموز انتخاب شدند. معلمان به سؤالات پرسشنامه‌های مهارت‌های ارتباطی (کوئین‌دام، ۲۰۰۴) و سبک تدریس (گراشا، ۱۹۹۶) و دانش آموزان به سؤالات پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی (والراند، ۱۹۹۲) پاسخ دادند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن بهترین پیش‌بینی کننده برای متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی می‌باشند و بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی باانگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر رابطه وجود دارد ($P < 0/01$). در نتیجه، معلمان می‌توانند از سبک‌های کلاس داری مؤثر و مهارت‌های ارتباطی در جهت افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشگیری از فرسودگی و افت تحصیلی دانش آموزان سود ببرند.

۱. کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن، ایران. leilatalalebikhansari@gmail.com

کلیدواژه‌ها: انگیزه پیشرفت تحصیلی، مهارت‌های ارتباطی، شیوه‌های مدیریت کلاس.**مقدمه**

موفقیت و پیشرفت تحصیلی در هر جامعه نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است؛ بنابراین نظام آموزشی را زمانی می‌توان کارآمد و موفق دانست که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان آن در دوره‌های مختلف دارای بیشترین و بالاترین رقم باشد (Mirarab, R., Azizi Shomami, M., & Grayli, F, 2019). پیشرفت و موفقیت تحصیلی با عواملی مانند انگیزش و پردازش شناختی رابطه دارد (Tavakoli, N., Hasanzadeh, R., & Emadian, S. O, 2020). انگیزش پیشرفت، تمایل به تلاش جهت دست‌یابی به موفقیت و اثرات مثبت مرتبط با آن و اجتناب از شکست و اثرات منفی با آن را منعکس می‌کند (Arakeri, S., & Sunagar, B, 2017). افرادی که دارای انگیزه پیشرفت بالایی هستند، در تکالیفی که درجه دشواری بالاتری دارد، موفق می‌شوند و برای دست‌یابی به موفقیت تلاش بسیاری می‌کنند (Narasimhan, P, 2018). عدم انگیزش در انجام یک تکلیف می‌تواند کسب نتایج را دچار مشکل نماید (Shekhar, C., & Kumar, R, 2016).

به نظر می‌رسد یکی از عوامل مؤثر بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، مهارت‌های ارتباطی باشد؛ به طوری که هریسون^۱ و همکاران (۲۰۰۷) معتقدند ارتباط خوب و موفق بین معلم و دانش‌آموز سبب بهبود و افزایش سازگاری تحصیلی می‌شود. هر یک از دانش‌آموزان در فرایند رشد اجتماعی خویش، برای پیشرفت و شکوفاسازی استعدادهای خود و سازگاری مطلوب با محیط و اطرافیان، نیازمند کسب مهارت‌های ارتباطی هستند که در فرایند اجتماعی شدن، از خانواده آغاز می‌شود و به فراخور رشد و سن افراد، در مدرسه و اجتماع شکل می‌گیرد (Petrovici, A., & Dobrescu, T, 2014). برقراری ارتباط میان فردی، زمانی صورت می‌گیرد که افراد با هم تعامل داشته باشند. هر ارتباط یک تبادل است و حداقل دو نفر

^۱Harrison, L. J

باید در آن شرکت داشته باشند و در جریان تعامل افراد با یکدیگر، شیوه زندگی اجتماعی شکل می‌گیرد (Dehestni, M., Ebrahimi, M., Aboohashemi Moghaddam, S. Z., ۲۰۲۰). مهارت‌های ارتباطی به‌منزله آن دسته از مهارت‌هایی هستند که به‌واسطه آن‌ها افراد می‌توانند درگیر تعامل‌های بین فردی و فرایند ارتباط شوند؛ فرایندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله کلامی و غیر کلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند (Haddadi, A., & Ebrahimi, M. E., 2020). مهارت‌های ارتباطی کارآمد نقش مهمی در موفقیت‌های تحصیلی دانش آموزان دارد (Bahadorikhosroshahi, J., Habibi, Kaleybar, R., 2017) و موجب بهبود آموزش و یادگیری و افزایش انگیزش دانش آموزان نسبت به یادگیری و تحصیل می‌شود (Kilic, C., 2013).

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، سبک‌های مدیریت کلاس است (Adeyemo, S. A., 2012). شیوه‌های مدیریت کلاس به روش‌های به‌کاررفته توسط معلمان در جهت فراهم کردن حمایت تحصیلی، فراهم کردن حمایت عاطفی، نظارت هم‌زمان و دقیق کلاس درس و مدیریت تعارض که در معلمان بر اساس شخصیت، رفتار حرفه‌ای و توانایی‌های آنان متفاوت است، گفته می‌شود (Djigic, G., & Stojiljkovic, S., ۲۰۱۱). چنانچه معلمی نتواند با استفاده از فنون متعدد، کلاس درس خود را به شیوه صحیح و درست مدیریت کند، فرایند تدریس او اثربخش نبوده و دانش آموزان قادر به یادگیری مؤثر درس نخواهند شد (Akbari, J., & Abasalipour, M., 2018).

کلاس درس به‌عنوان کوچک‌ترین خرده سیستم نظام آموزشی به‌تبع تحولات و تغییرات اجتماعی و آموزشی در حال تغییر است. از میان عناصر کلاس درس، نقش معلم و نحوه مدیریتی او در تحقق اهداف آموزشی و تربیتی دانش آموزانی متناسب با جهان امروز بسیار مهم و اساسی است. برای اینکه فرایند تدریس مؤثرتر صورت پذیرد معلم باید بتواند ارتباطی سالم و

۱. communication skills

۲. classroom management styles

دوطرفه برقرار نماید تا سبب تبادل افکار و احساسات شده و در قبال آن به انتقال مفاهیم و دانش موردنیاز دانش‌آموزان پردازد و آن‌ها را در فرایند یادگیری راهنمایی نماید و این برقراری ارتباط مؤثر جز با مدیریت اثربخش و توانای معلم ممکن نخواهد شد. پس لازم است که معلمان با شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباط با دانش‌آموزان آشنا بوده و برحسب موقعیت و فضای کلاس آن را به نحو مطلوب به کار بندند (Pourmoghadam, M., ۲۰۱۹). از این رو، این پژوهش درصدد پاسخ به این سؤال انجام شد که آیا بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر رابطه وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

کردلو و بهرنگی (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان «اندازه اثر داربست عقلی مدیریت آموزش در کاربرد تکنولوژی‌های نوین آموزشی بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی در درس علوم دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی» که بر روی ۲۹۷ دانش‌آموز دختر پایه پنجم ابتدایی در منطقه ۱ و ۲ شهر تهران انجام شد، نشان دادند الگوی تدریس مدیریت آموزش بر اساس داربست عقلی در افزایش انگیزش و پیشرفت تحصیلی در علوم مؤثر است.

بهادری خسروشاهی و حبیبی کلیر (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای با عنوان «تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر انگیزش تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه» که بر روی ۵۲ دانش‌آموز پسر دوره متوسطه مدارس شهر ایلخچی انجام شد نشان دادند آموزش مهارت‌های ارتباطی بر انگیزش تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه تأثیر دارد. در واقع آموزش مهارت‌های ارتباطی باعث افزایش انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و سازگاری تحصیلی شده و میزان بی انگیزشی را در دانش‌آموزان کاهش می‌دهد.

کارپرشاک و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای با عنوان «فراتحلیل تأثیر سبک‌ها و برنامه‌های کلاس داری بر پیامدهای تحصیلی، رفتاری، هیجانی و انگیزشی دانش آموزان» نشان دادند تأثیر متغیرهای مستقل بر همه پیامدها، به‌غیر از پیامدهای انگیزشی، معنادار بود. سبک‌ها در چهار طبقه جداگانه شامل تمرکز بر معلم، بر رفتار دانش آموز، رشد اجتماعی-هیجانی دانش آموزان و رابطه معلم-دانش آموز مقوله‌بندی شدند. بیشترین سهم اثربخشی مداخله مربوط به مقوله رشد اجتماعی-هیجانی دانش آموزان به‌ویژه بر پیامدهای اجتماعی-هیجانی بود. علاوه بر این نتایجی مثبتی بر سودمندی برنامه معلم محور در پیامدهای تحصیلی دانش آموزان یافت شد.

فراهانی و عمادی (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی دانش فراشناختی در رابطه مدیریت کلاس بر پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی» که بر روی ۲۲۱ نفر از دانشجوی معلمان زبان انگلیسی مراکز تربیت معلم استان مازندران انجام شد، نشان دادند مؤلفه‌های مدیریت کلاس از میان متغیرهای پیش‌بینی کننده، بیشترین همبستگی را با پیشرفت زبان دانش آموزان داشته است به گونه‌ای که در حدود ۵۲ درصد از واریانس پیشرفت زبان به‌تنهایی توسط این متغیرها قابل پیش‌بینی است.

حسینی راد و همکاران (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی ارتباط مهارت‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع دبیرستان شهرستان کوه دشت» نشان دادند بین مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود دارد.

پاکدامن ساوجی و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای با عنوان «تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان» که بر روی ۱۴۵ نفر از دانش آموزان کلاس سوم راهنمایی شهرستان پیرانشهر انجام شد نشان دادند آموزش مهارت‌های زندگی بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر معنادار داشته است.

هدمن و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان دادند که آموزش مهارت‌های ارتباطی، باعث بهبود سازگاری اجتماعی و افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می‌شود. در واقع

آموزش مهارت‌های ارتباطی باعث بهبود سازگاری اجتماعی، ارتباطات اجتماعی او با همسالان، همکلاسی و معلمان شده و میزان انگیزش دانش آموز به تحصیل را افزایش می‌دهد. آدیمو^۱ (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای با عنوان «رابطه بین مدیریت مؤثر کلاس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان» نشان داد که بین مهارت‌ها و فن‌های مدیریت کلاس اثربخش معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد. دیجیک و استوجیلیکویک^۲ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای با عنوان «شیوه‌های مدیریت کلاس، جو کلاس و پیشرفت مدرسه» نشان دادند زمانی که معلمان سبک مدیریت کلاسی تعامل‌گرا را به کار می‌برند، دانش آموزان پیشرفت تحصیلی بالاتری دارند و زمانی که معلمان مداخله‌گر هستند، آنان پیشرفت تحصیلی پایینی دارند.

روش پژوهش

روش این پژوهش از نظر ماهیت، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل معلمان مقطع ابتدایی مدارس شهر چابکسر به تعداد ۱۰۲ نفر دانش آموزان دختر و پسر مقطع ابتدایی مدارس شهر چابکسر به تعداد ۱۴۳۹ نفر بودند. روش نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه آماری به دو بخش تقسیم می‌شود. جهت تعیین حجم نمونه بخش اول، جامعه آماری (معلمان) از جدول کرجسی و مورگان استفاده شد و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۸۰ نفر انتخاب شدند. در بخش دیگر، جامعه آماری (دانش آموزان)، با توجه به حجم بالای جامعه آماری از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده شد. به‌طور تصادفی یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه انتخاب و از هر مدرسه که خود شامل پایه‌های اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم بودند، یک کلاس درس انتخاب شد. جمعاً تعداد ۱۲ کلاس درس انتخاب شد که حجم دانش آموزان آن‌ها ۲۰۰ نفر بود. نهایتاً تعداد

^۱Adeyemo, S. A.

^۲Djigic, G., & Stojiljkovic, S.

۲۰۰ پرسشنامه دانش آموز و ۸۰ پرسشنامه معلم به عنوان حجم نمونه نهایی آماده جمع‌آوری داده شد. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها به شرح زیر بودند:

پرسشنامه استاندارد انگیزه پیشرفت تحصیلی: این پرسشنامه توسط والراند^۱ و همکاران (۱۹۹۲) و دارای ۲۹ گویه است. این آزمون یک ابزار خودگزارشی است و آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای از (اصلاً= ۱ تا کاملاً= ۷) مشخص سازد که هر یک از عبارت‌های ذکر شده تا چه حد دلیل رفتن به مدرسه هستند. والراند و همکاران (۱۹۹۲) ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را بین ۰/۸۳ تا ۰/۸۶ گزارش کرده است. همچنین ضریب پایایی روش باز آزمایشی مقیاس‌های آزمون انگیزش تحصیلی در فاصله یک ماه نیز بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۳ گزارش شده است (Vallerand, et al., 1992). در مطالعه‌ای دیگر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه بین ۰/۶۷ تا ۰/۸۶ به دست آمد (Weisani, M., Gholamali Lavasani, M., & Ejei, J., 2012).

پرسشنامه استاندارد مهارت‌های ارتباطی: این پرسشنامه توسط کوئین دام^۲ (۲۰۰۴) در پنج بعد توانایی دریافت و ارسال پیام، کنترل عاطفی، مهارت گوش دادن، بینش نسبت به فرآیند ارتباط و ارتباط توأم با قاطعیت و نیز بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲) تا حدودی موافق (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵)) تنظیم شده است. این پرسشنامه برای سنجش مهارت‌های ارتباطی ابداع شده است و دارای ۳۴ گویه است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن پاسخگو باید هر گویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن بر روی یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز تا همیشه مشخص می‌کند. روایی این پرسشنامه تأیید شده است. سازنده مقیاس، میزان همسانی درونی مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۳ گزارش کرده است. ضریب آلفای کرونباخ پنج زیرمقیاس توانایی دریافت و ارسال پیام، کنترل عاطفی، مهارت گوش

^۱ Vallerand, R. J

^۲ Queendom, R.

دادن، بینش نسبت به فرآیند ارتباط و ارتباط توأم با قاطعیت به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۸۵، ۰/۸۹ و ۰/۸۱ گزارش شده است (Queendom, R., 2004). روایی محتوایی این آزمون توسط چاری و فداکار^۱ (۲۰۰۵) مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس نظر اساتید جامعه‌شناسی و روانشناسی استفاده از این آزمون در فرهنگ ایرانی، مورد تأیید است. همچنین در بررسی پایایی، ابزار فوق‌الذکر پایایی قابل قبولی با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶۹ و با استفاده از روش تنصیف ضریب اعتبار ۰/۷۱ نشان داده است.

پرسشنامه استاندارد سبک تدریس: برای سنجش شیوه‌های مدیریت کلاس، از پرسشنامه سبک تدریس گراشا^۲ (۱۹۹۶) استفاده شد. این پرسشنامه در ۴۰ گویه و بر اساس طیف لیکرت هفت گزینه‌ای تنظیم شده است. گراشا (۱۹۹۶) پایایی پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه نمود و ضرایب را بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۲ گزارش کرد. همچنین در مطالعه حسن‌زاده^۳ و همکاران (۲۰۱۳) پایایی پرسشنامه با اجرای آن در بین گروهی ۳۰ نفره به‌عنوان پایلوت با استفاده از روش آلفای کرونباخ بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۵ گزارش شد.

در مطالعه حاضر، جهت تعیین روایی ابزار پژوهش، از روایی صوری و محتوایی استفاده شد که مورد تأیید استاد راهنما قرار گرفت. برای تعیین روایی محتوا، پرسشنامه‌های مذکور در اختیار استاد راهنما و تعدادی از اساتید صاحب‌نظر قرار داده شد. همچنین به جهت بررسی روایی صوری پرسشنامه‌ها، هم‌زمان با سنجش پایایی اولیه تلاش گردید تا از قابل فهم بودن و شیوا بودن گویه‌ها برای سنجش متغیرها از سوی ۳۰ نفر پاسخ‌دهندگان اولیه اطمینان حاصل گردد. برای تأیید پایایی، پرسشنامه‌ها میان ۳۰ نفر از افراد پاسخگو توزیع گردید و پس از جمع‌آوری و تحلیل، ضریب آلفای کرونباخ آن‌ها محاسبه گردید که برای مهارت‌های ارتباطی ۰/۸۵، شیوه‌های مدیریت کلاس ۰/۸۹ و انگیزه پیشرفت تحصیلی ۰/۸۶ به دست آمد؛ بنابراین،

^۱ Chari, M. H., & Fadakar, M. M.

^۲ Grasha, A. F.

^۳ Hasanzadeh, H

می‌توان گفت که پرسشنامه‌ها از اعتبار درونی کافی برخوردار بودند و پاسخ‌های داده‌شده ناشی از شانس و تصادف نبوده، بلکه به خاطر اثر متغیرهایی بودند که مورد آزمون قرار گرفتند. برای تحلیل داده‌ها از روش رگرسیون چندگانه (گام به گام) استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

مشخصه‌های آمار توصیفی متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس، مهارت ارتباطی و انگیزه پیشرفت تحصیلی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
توانایی دریافت و ارسال پیام	۴۱/۸۲	۲/۴۹
کنترل عاطفی	۴۱/۸۱	۲/۵۲
مهارت گوش دادن	۲۰/۹۳	۵/۰۰۱
بیش نسبت به فرایند ارتباط	۲۰/۱۱	۳/۹۵
ارتباط توأم با قاطعیت	۲۰/۰۲	۳/۷۵
شیوه‌های مدیریت کلاس	۴۱/۶۸	۲/۴۸
پیشرفت تحصیلی	۷۱/۹۷	۲/۳۳

چنانکه نتایج در جدول ۱ دیده می‌شود بیشترین میزان میانگین مؤلفه‌های مهارت ارتباطی مربوط به مؤلفه توانایی دریافت و ارسال پیام ۴۱/۸۲ با انحراف استاندارد ۲/۴۹، کمترین میزان میانگین مؤلفه‌های مهارت ارتباطی مربوط به مؤلفه ارتباط توأم با قاطعیت ۲۰/۰۲ با انحراف استاندارد ۳/۷۵، میانگین شیوه‌های مدیریت کلاس ۴۱/۶۸ با انحراف استاندارد ۲/۴۸، میانگین پیشرفت تحصیلی ۷۱/۹۷ با انحراف استاندارد ۲/۳۳ است. برای استفاده از آزمون‌های پارامتریک ابتدا با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نرمال بودن توزیع متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس، مهارت ارتباطی و انگیزه پیشرفت تحصیلی بررسی شدند.

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	آماره آزمون	سطح معناداری
توانایی دریافت و ارسال پیام	۱/۲۵۰	۰/۰۶۵
کنترل عاطفی	۱/۱۵۴	۰/۱۵۲
مهارت گوش دادن	۱/۱۷۱	۰/۱۴۳
پیش نسبت به فرایند ارتباط	۱/۲۰۴	۰/۱۰۸
ارتباط توأم با قاطعیت	۱/۲۳۳	۰/۰۸۹
شیوه‌های مدیریت کلاس	۱/۱۹۶	۰/۱۲۱
پیشرفت تحصیلی	۱/۱۰۹	۰/۱۹۷

مطابق اطلاعات جدول ۲، سطح معناداری آزمون کولموگروف - اسمیرنف برای همه متغیرها مورد مطالعه بیشتر از ۰/۰۵ است. لذا نتیجه آزمون برای هیچ یک از متغیرها معنی دار نیست و در نتیجه توزیع همه متغیرها نرمال است؛ بنابراین می توان از آزمون‌های پارامتریک برای آزمون فرضیه پژوهش استفاده کرد. برای آزمون فرضیه پژوهش نتایج ضریب همبستگی را مورد توجه قرار داده و هریک از آنها مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۳. ماتریس همبستگی متغیرهای مدیریت کلاس، مهارت ارتباطی و انگیزه پیشرفت تحصیلی

متغیر	توانایی دریافت و ارسال پیام	کنترل عاطفی	مهارت گوش دادن	پیش نسبت به فرایند ارتباط	ارتباط توأم با قاطعیت	شیوه‌های مدیریت کلاس	پیشرفت تحصیلی
۱	۰/۴۸۷**	۰/۲۴۷**	۰/۲۶۹**	۰/۲۷۵**	۰/۴۷۵**	۰/۴۳۰**	
۲	-	۱	۰/۲۶۳**	۰/۲۸۵**	۰/۲۸۹**	۰/۴۸۷**	
۳	-	-	۱	۰/۴۷۹**	۰/۴۴۰**	۰/۲۷۶**	
۴	-	-	-	۱	۰/۴۶۶**	۰/۲۷۵**	
۵	-	-	-	-	۱	۰/۲۶۴**	
۶	-	-	-	-	-	۱	
۷	-	-	-	-	-	-	۱

$p < 0.01$ ** $p < 0.05$ *

داده‌های جدول ۳ نتایج آزمون رابطه خطی همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های مدیریت کلاس، مهارت ارتباطی و انگیزه پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهد. با توجه به سطح معنی‌داری به‌دست آمده، رابطه خطی بین مؤلفه‌های مهارت ارتباطی، شیوه‌های مدیریت کلاس و انگیزه پیشرفت تحصیلی در سطح ۰/۰۱ مثبت و معنادار است.

فرضیه تحقیق: بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر رابطه وجود دارد.

جهت تعیین بهترین پیش‌بینی‌کننده انگیزه پیشرفت تحصیلی از بین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی، از مدل رگرسیون با روش گام‌به‌گام استفاده شده است. قابل‌ذکر است که متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن وارد معادله شده است. نتایج حاصل در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. خلاصه تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن

خطای استاندارد	ΔR^2	R2	R	متغیرهای پیش‌بینی‌کننده
۱۸/۲۶	۰/۱۹۴	۰/۱۹۶	۰/۴۴۳	اول. شیوه مدیریت کلاس
۱۷/۹۵	۰/۲۲۰	۰/۲۲۶	۰/۴۷۵	دوم. شیوه مدیریت کلاس، مهارت گوش دادن

جدول ۴، نمایانگر این است که متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس قادر به توجیه ۱۹/۴ درصد واریانس انگیزه پیشرفت تحصیلی ($\Delta R^2 = 0/194$) شده است و با اضافه شدن متغیر مهارت گوش دادن به متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس در مدل دوم، باعث اضافه شدن ۳ درصد واریانس انگیزه پیشرفت تحصیلی شده است ($\Delta R^2 = 0/220$) و متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن توانسته‌اند حدود ۲۲ درصد واریانس متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی را توجیه کنند.

مقدار آماره دوربین-واتسون مفروضه‌ای است که به بررسی استقلال خطاها می‌پردازد و هرگاه این آماره بین مقادیر ۱/۵ تا ۲/۵ قرار بگیرد به معنی مستقل بودن خطاها از یکدیگر است.

با توجه به اینکه مقدار ۱/۹۵۴ است؛ بنابراین، خطاها از یکدیگر مستقل اند و اجرای آزمون رگرسیون بلا مانع است.

جدول ۵. آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معنی دار بودن رگرسیون شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن

شاخص آماری منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون مدیریت کلاس	۲۲۶۵۹/۳۳۹	۱	۲۲۶۵۹/۳۳۹		
باقی مانده	۹۲۶۵۵/۳۷۲	۲۷۸	۳۳۳/۲۹۳	۶۷/۹۸۶	۰/۰۰۰
جمع کل	۱۱۵۳۱/۷۱۱	۲۷۹			
رگرسیون شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن	۲۶۰۲۲/۴۳۶	۲	۱۳۰۱۱/۲۱۸		
باقیمانده	۸۹۲۹۲/۲۷۵	۲۷۷	۳۲۲/۳۵۵	۴۰/۳۶۳	۰/۰۰۰
جمع کل	۱۱۵۳۱۴/۷۱۱	۲۷۹			

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که بین متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن بانگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد و متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک انگیزه پیشرفت تحصیلی را دارند.

جدول ۶. تحلیل رگرسیون (متغیرهایی که با استفاده از مدل گام به گام وارد معادله رگرسیون شده‌اند)

شاخص‌ها منبع تغییرات	ضریب تفکیکی رگرسیون	خطای معیار	ضریب استاندارد تفکیک رگرسیون	آزمون T	سطح معناداری	
مدل اول	مقدار ثابت	-۷۹/۲۳۲				
مدیریت کلاس	۳/۶۲۷	۰/۴۴۰	۰/۴۴۳	۸/۲۴۵	۰/۰۰۰	
مقدار ثابت	-۷۹/۱۷۷					
مدل دوم	مدیریت کلاس	۳/۲۶۶	۰/۴۴۷	۰/۳۹۹	۷/۳۰۸	۰/۰۰۰
مهارت گوش دادن	۰/۷۱۷	۰/۲۲۲	۰/۱۷۶	۳/۲۳۰	۰/۰۰۱	

در مدل اول متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس وارد معادله شده و معادله آن به صورت زیر تنظیم گردیده است.

$$\hat{Y} = a + b_1 x_1$$

(شیوه‌های مدیریت کلاس) $\times (3/627) + (-79/232) =$ انگیزه پیشرفت تحصیلی

با توجه به نتایج جدول ۶، مشخص می‌شود مقدار β استاندارد شده مربوط به متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس ۰/۴۴۳ است. این عدد نشان می‌دهد که متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس به طور مستقیم بر انگیزه پیشرفت تحصیلی اثر دارد و متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس ۰/۴۴۳ تغییرات متغیر ملاک انگیزه پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. اگر یک واحد تغییر در متغیر پیش‌بین شیوه‌های مدیریت کلاس مشاهده شود متغیر ملاک انگیزه پیشرفت تحصیلی ۰/۴۴۳ تغییر می‌کند، بدین معنا که با افزایش متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس، انگیزه پیشرفت تحصیلی افزایش پیدا می‌کند. چنانچه دیده می‌شود مقدار T مربوط به متغیر شیوه‌های مدیریت کلاس ۸/۲۴۵ در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

در مدل دوم، متغیرهای شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن وارد معادله شده و معادله آن به صورت زیر تنظیم گردیده است.

$$\hat{Y} = a + b_1 x_1 + b_2 x_2$$

(گوش دادن) $\times (0/717) +$ (مدیریت کلاس) $\times (3/266) + (-79/177) =$ انگیزه پیشرفت

تحصیلی

با توجه به نتایج جدول ۶، مشخص می‌شود مقدار β استاندارد شده مربوط به متغیر مهارت گوش دادن ۰/۱۷۶ است. این عدد نشان می‌دهد که متغیر مهارت گوش دادن به طور مستقیم بر متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی اثر دارد و متغیر مهارت گوش دادن ۰/۱۷۶ تغییرات متغیر ملاک انگیزه پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. اگر یک واحد تغییر در متغیر پیش‌بین مهارت گوش دادن مشاهده شود متغیر ملاک انگیزه پیشرفت تحصیلی ۰/۱۷۶ تغییر می‌کند، بدین معنا که با افزایش متغیر مهارت گوش دادن، متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی افزایش پیدا می‌کند.

چنانچه دیده می شود مقدار T مربوط به متغیر مهارت گوش دادن $3/230$ در سطح $0/01$ معنادار است.

با توجه به معنادار شدن رابطه محاسبه شده، با $0/99$ احتمال نتیجه گرفته می شود که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه بین شیوه های مدیریت کلاس و مهارت های ارتباطی بانگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر رابطه وجود دارد، تأیید می شود و متغیرهای شیوه های مدیریت کلاس و مهارت گوش دادن بهترین پیش بینی کننده برای متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی می باشند.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه بین شیوه های مدیریت کلاس و مهارت های ارتباطی بانگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر انجام شد. یافته های این مطالعه نشان داد شیوه های مدیریت کلاس پیش بینی کننده انگیزه پیشرفت تحصیلی است. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می گردد که مادامی که معلمان مدارس تلاش نمایند که دانش آموزان را از یک فعالیت یادگیری به فعالیت بعدی هدایت نموده و نیز به طور مداوم، در حین انجام فعالیت درسی، بر کارهای دانش آموزان نظارت نمایند، این امر باعث می شود در دانش آموزان ایجاد انگیزه نموده و آن ها با میل و رغبت بیشتری به تکالیف درسی خود پردازند. از طرفی زمانی که دانش آموزان خود فعالیت های روزانه کلاس را تعیین کنند و در امر یادگیری دروس کلاسی به طور مشترک با آن ها تمرین مداوم داشته باشند بهتر می توان در دانش آموزان ایجاد انگیزه نمود. انگیزه پیشرفت تحصیلی یعنی میل و گرایش به چیرگی بر موانع، تمرین قدرت، کوشش برای انجام کارهای مشکل. انگیزش پیشرفت تحصیلی یکی از ملزومات یادگیری به حساب می آید و چیزی است که به رفتار شدت و جهت می بخشد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می کند. با این انگیزه افراد، تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف، یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار خود

دنبال می‌کنند تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب کنند. معلمان می‌توانند با اعمال سبک‌های مدیریت، انگیزه پیشرفت را در دانش آموزان، شناسایی، ایجاد و یا رشد دهند. با آگاهی از این انگیزه و نقش مؤثر آن در عملکرد تحصیلی، یادگیری، عزت‌نفس، تلاش و پشتکار دانش آموزان، می‌توانند به صورت منظم آن‌ها را راهنمایی و هدایت نمایند و به بازآموزی اسنادهای غلط آن‌ها پردازند و خودارزیابی غیرواقع بینانه آن‌ها را تصحیح نمایند. اثربخشی کلاس‌هایی که بهتر مدیریت می‌شوند بیشتر از کلاس‌هایی است که کارکردهای مدیریت را به خوبی انجام نمی‌دهند. کلاس‌های درس که کارکردهای مدیریت کلاس درسی را انجام می‌دهند، کلاس‌هایی جذاب، وظیفه مدار و سازمان یافته‌اند که در جهت تحقق اهداف درسی و آموزشی تلاش می‌نمایند. در این کلاس‌ها رابطه معلم و شاگرد مثبت و مبتنی بر احترام است و انتظارات آموزشی از شاگردان شفاف بوده و ساختار مناسبی برای تحقق انتظارات پیش‌بینی و فراهم شده است. همچنین معلم و دانش آموز هر دو برای تحقق اهداف آموزشی احساس مسئولیت می‌کنند. این نتایج با یافته‌های پژوهشی (Kordloo, K., & Behrangi, M. R.2020; Korpershoek, H.et al.2016; Farahani, M.) N., & Emadi, M.2015; Adeyemo, S. A. 2012; Djigic, G., & Stojiljkovic, S. ۲۰۱۱) مطابقت داشته و پشتیبانی می‌شود.

یافته‌های این مطالعه همچنین نشان داد مهارت‌های ارتباطی به‌ویژه مهارت گوش دادن، پیش‌بینی کننده انگیزه پیشرفت تحصیلی است. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌گردد که زمانی که دانش آموزان در کلاس درس بتوانند سؤال‌های خود را بدون هیچ گونه ترسی از معلمان خود پرسند و برای درک بهتر موضوعات درسی خود با دقت بالا هنگام تدریس معلمان خود به مطالب درسی گوش فرا دهند بهتر می‌توان در ایجاد انگیزه تحصیلی آنان امیدوار بود. آن‌ها باید بتوانند قدرت مکالمه خود با معلمان و سایر دانش آموزان را بهبود بخشیده و خجالت و دوری جستن از همفکری‌های درسی را کنار بگذارند. آن‌ها با سایر دوستان و همکلاسی‌های خود مشورت نموده و در حل مسائل کلاسی با آن‌ها مشورت

می‌کنند. این امر باعث می‌شود که آن‌ها به فراگیری دروس ارائه شده دلگرم‌تر شده و انگیزه پیشرفت تحصیلی در آن‌ها بهبود می‌یابد. در این شرایط آن‌ها به روشنی نظرات خود را در کلاس درس بیان نموده و اگر نظری دارند آن را بدون هیچ واژه‌ای بیان می‌کنند. دانش آموزان با دقت و علاقه‌مندی به نظرات معلمان و سایر همکلاسی‌های خود گوش داده و نظرات و سال‌های معلمان را با دقت بالایی درک خواهند نمود. در چنین شرایطی وقتی چیز تازه‌ای می‌آموزند احساس خوشی و لذت می‌کنند و به خاطر احساس اشتیاقی که از تبادل نظراتشان با دیگران به آن‌ها دست می‌دهد میل و انگیزه بیشتری در یادگیری مطالب خواهند داشت. این نتایج با یافته‌های پژوهشی (Hedman, E. et al 2013; Bahadorikhosroshahi, J., Habibi Kaleyba, R., 2017; Hasani Rad, T. et al, 2015) مطابقت داشته و پشتیبانی می‌شود.

نتیجه این مطالعه نشان داد بین شیوه‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر چابکسر رابطه وجود دارد و معلمان می‌توانند از سبک‌های کلاس داری مؤثر و مهارت‌های ارتباطی در جهت افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشگیری از فرسودگی و افت تحصیلی دانش آموزان سود ببرند.

Reference

- Akbari, J., & Abasalipour, M. (2018), Factors Affecting Classroom Management, Third National Conference on New Approaches in Education and Research. <https://civilica.com/doc/830027/>. (In Persian)
- Adeyemo, S. A. (2012). The relationship between effective classroom management and students' academic achievement. *European Journal of educational studies*, 4(3), 367-381.
- Arakeri, S., & Sunagar, B. (2017). Locus of control: influence of internality, externality-others, externality-chance among management students. *The International Journal of Indian Psychology*, 4(2), 155-162.
- Bahadorikhosroshahi, J., Habibi Kaleybar, R. (2017). The Effectiveness of Communication Skills Training on Academic Motivation and

- Academic Adjustment of High School Students. *Journal of Instruction and Evaluation*, 10(39), 151-173. (In Persian).
- Chari, M. H., & Fadakar, M. M. (2005). Effect of university on communication skills according to comparing school and university students. *Behavioural Daneshvar*, 12(15), 21-32.
- Dehestani, M., Ebrahimi, M., Aboohashemi Moghaddam, S. Z. (2020). The prediction of interpersonal communication skills of students based on their emotional maturity and social anxiety, *Social Psychology Research*, 9(36), 115-128. (In Persian).
- Djigic, G., & Stojiljkovic, S. (2011). Classroom management styles, classroom climate and school achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 819-828.
- Farahani, M. N., & Emadi, M. (2015). The role of metacognitive knowledge in the relationship between class management and second language achievement, *Journal of Cognitive Psychology*, 2 (4), 23-30. (In Persian).
- Grasha, A. F. (1996). *Teaching with style: A practical guide to enhancing learning by understanding teaching and learning styles*. Alliance publishers.
- Haddadi, A., & Ebrahimi, M. E. (2020). The Effect of Yalom Group Therapy on Resiliency and Communication Skills in Students, *Health Research Journal*, 5(3), 188-198. (In Persian).
- Harrison, L. J., Clarke, L., & Ungerer, J. A. (2007). Children's drawings provide a new perspective on teacher-child relationship quality and school adjustment. *Early childhood research quarterly*, 22(1), 55-71.
- Hasanzadeh, H., Bahramrezaie, M., Pooladi, A., & Hasanzadeh, A. (2013). Teaching styles of Faculty Members of Kurdistan University of Medical Sciences for theoretical Lessons; 2010-2011, *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*, 18(3), 71-77. URL: <http://sjku.muk.ac.ir/article-1-1128-en.html>. (In Persian).
- Hasani Rad, T., Hasani Rad, T., & Kounani, H. 2015, Study of the relationship between social skills and academic achievement of female high school students in Koohdasht, International Conference on Management, Culture and Economic Development, Mashhad. <https://civilica.com/doc/427235/>. (In Persian)

- Hedman, E., Mörtberg, E., Hesser, H., Clark, D. M., Lekander, M., Andersson, E., & Ljótsson, B. (2013). Mediators in psychological treatment of social anxiety disorder: Individual cognitive therapy compared to cognitive behavioral group therapy. *Behaviour research and therapy*, 51(10), 696-705.
- Kilic, C. (2013). Turkish Primary School Teachers' Opinions about Problem Posing Applications: Students, the Mathematics Curriculum and Mathematics Textbooks. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(5), n5.
- Kordloo, K., & Behrangi, M. R. (2020). The effect of intellectual scaffolding on educational management in the application of new educational technologies on academic motivation and academic achievement in science courses for female students in the fifth grade of elementary school, *Journal of Management and educational perspective*, 2(1), 19-33.
<https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2020.231073.1012>. (In Persian)
- Korpershoek, H., Harms, T., de Boer, H., van Kuijk, M., & Doolaard, S. (2016). A meta-analysis of the effects of classroom management strategies and classroom management programs on students' academic, behavioral, emotional, and motivational outcomes. *Review of Educational Research*, 86(3), 643-680.
- Mirarab, R., Azizi Shomami, M., & Grayli, F. (2019). Study of relationship between classroom management knowledge and emotional fatigue with the moderating role of creativity, *Research in Teaching*, 7(3), 226-244. (In Persian).
- Narasimhan, P. (2018). Self-Concept and Achievement Motivation as a Predictor of Academic Stress among High school students of ICSE Board, Chennai. *Indian Journal of Psychological Science*, 10(1), 77-
- Pakdaman Savoji, A., Ganji, K., & Ahmadzadeh, M. (2013). The Effect of Life Skills Training (LST) on Achievement Motivation and Academic Achievement of Students, *Social Welfare Quarterly*, 12(47), 245-265. (In Persian).
- Pourmoghadam, M. (2019), The relationship between teachers' classroom management style and self-regulated learning, learning enthusiasm and academic performance of students of Imam Ali University of Tabas,

- Thesis for Master of Primary Education, Islamic Azad University, Bardaskan Branch. (In Persian).
- Petrovici, A., & Dobrescu, T. (2014). The role of emotional intelligence in building interpersonal communication skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 1405-1410.
- Queendom, R. (2004). Communication skills Test-Revised. Available online by internet.
- Shekhar, C., & Kumar, R. (2016). Gender differences in achievement motivation, self-efficacy academic stress and academic achievement of secondary school students. *J. Appl. Soc. Sci*, 3(5&6), 117-124.
- Tavakoli, N., Hasanzadeh, R., & Emadian, S. O. (2020). Investigating the mediating role of information processing styles between achievement motivation and perceived academic stress in nursing students, *Research IN Medical Education*, 12(2), 61-70. URL: <http://rme.gums.ac.ir/article-1-963-en.html>. (In Persian).
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C., & Vallieres, E. F. (1992). The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and psychological measurement*, 52(4), 1003-1017.
- Weisani, M., Gholamali Lavasani, M., & Ejei, J. (2012). The effect of achievement goals on statistics anxiety through academic motivation and statistic learning. *Journal of Psychology*, 16(2), 142-160. (In Persian)